

I nogle tilfælde kan en herboende udlænding på baggrund af det såkaldte domicilprincip være omfattet af den danske navnelovgivning, samtidig med at den pågældende efter det såkaldte nationalitetsprincip er underlagt hjemlandets navnelovgivning. For at afhjælpe sådanne regelkonflikter er det i lovforslaget foreslået, at der som udgangspunkt gives herboende udlændinge mulighed for i Danmark at tage et navn, som den pågældende har efter lovgivningen i statsborgerskabslandet.

Ved lovforslaget foreslås enkelte nuværende adgange til at tage et navn afskåret. Dette gælder for eksempel adgangen til ved hævding at tage et efternavn, adgangen til at fordanske et udenlandsk efternavn og adgangen til at få ændret stavemåden af et efternavn, hvis den ansøgte form er beskyttet efter loven, eller hvis denne form derved kan forveksles med et efter loven beskyttet efternavn. For mange af disse sager gør det sig dog gældende, at ansøgninger herom efter en gennemførelse af loven må forventes at dale kraftigt, idet de ansøgte navneændringer ofte vil kunne imødekommes i medfør af lovforslagets andre bestemmelser. For eksempel vil man efter lovforslaget kunne tage et mellemnavn som efternavn, hvilket er det egentlige ønske bag de fleste ansøgninger om navnehævd.

Lovforslagets hovedpunkter gennemgås nærmere nedenfor under pkt. 2 - 5.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2006.

1.3. Særligt om lovforslagets sprogbrug og detaljeringsgrad m.v.

En persons navn består af ét eller flere fornavn, eventuelt ét eller flere mellemnavne og ét efternavn. Det første navn i rækken er fornavnet, der sædvanligvis er det navn, personen kaldes og kendes under. Et efternavn er det navn, der står sidst i navnerækken, og som i almindelighed henviser til personens slægt. Et efternavn kan bestå af 2 navne forbundet med bindestreg. Efternavnet blev frem til den gældende navnelov fra 1981 betegnet »slægtsnavn«. Et mellemnavn er som hovedregel et navn med efternavns karakter. I visse tilfælde kan det dog være vanskeligt at afgøre, om et navn er personens 2. eller 3. fornavn eller et mellemnavn. Da der med lovforslaget foreslås, at det skal være muligt at videregive et efternavn erhvervet på grundlag af ægteskab, og man herved ophæver sondringen mellem giftenavn og eget efternavn, indeholder lovforslaget ikke længere disse betegnelser.

I lovforslaget anvendes betegnelsen »patronymnavn«. Dette kan virke forvirrende, idet dette egentlig betyder »fadersnavnsnavn« og derved skygger for, at et sådant navn efter lovforslaget også kan dannes med

udgangspunkt i morens fornavn. Da det klart af lovforslaget fremgår, at der også er mulighed for at danne et sådant navn med udgangspunkt i morens fornavn, finder Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender ikke, at termen bør udelades eller suppleres af begrebet »metronymnavn«, da dette begreb må anses for at være forholdsvist ukendt i almindelig dansk sprogbrug.

De foreslåede bestemmelser om navne er temmelig detaljerede, og loven kan derfor synes svær at læse. Det er dog efter Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders opfattelse hensigtsmæssigt, at enhver på et område som det foreliggende, der har bred og almen interesse, så vidt muligt i selve loven kan danne sig et umiddelbart indtryk af gældende ret. En høj detaljeringsgrad i loven er endvidere egnet til at skabe en forøget retssikkerhed og en skarp adskillelse af de forskellige regler.

2. Efternavne

2.1. Beskyttede efternavne i stedet for forbeholdte efternavne

2.1.1. Gældende ret

Siden navneloven fra 1904 har man ved anmeldelse til Justitsministeriet kunne forbeholde sit efternavn. Sådanne forbeholdte efternavne kan alene tages, hvis man har en slægtsmæssig tilknytning til navnet. Det gælder også for de almindelige danske efternavne som Jensen og Hansen.

Efter den gældende navnelovs § 7, stk. 2, er det således det retstekniske udgangspunkt, at kun efternavne, der er anmeldt til Justitsministeriet eller er taget ved navnebevis, er forbeholdte navne. I praksis betyder dette, at en lang række meget udbredte efternavne er forbeholdte, mens et stort antal navne, der her i landet kun bæres af et meget lille antal personer, ikke er forbeholdte.

2.1.2. Navnelovsudvalgets overvejelser

Navnelovsudvalget har ved sine overvejelser om, hvorvidt der bør ske en fravigelse af kravet om slægtsmæssig tilknytning til et efternavn som betingelse for at kunne tage det, taget udgangspunkt i, at der skal være stærke grunde for at hindre et menneske i at tage det efternavn, det ønsker. Da et efternavn ofte er udtryk for en slægtsmæssig tilknytning til andre bærere af samme navn, finder udvalget, at hensynet til beskyttelsen af slægtsfølelsen fortsat bør være et tungtvejende hensyn. Udvalget finder dog, at afvejningen af hensynet til den, der ønsker navnet, over for hensynet til dem, der i forvejen bærer navnet, må falde for-